

E-plantsystemet 30 år – del 1

E-plantsystemet – 30 år och världsunik

Det var år 1990 som Elitplantstationen skyddade varumärket E-planta och som E-plantsystemet kunde introduceras. Bakom lanseringen låg många människors engagemang för bättre och säkrare växtmaterial för svenska förhållanden. I en serie artiklar ska vi på Växtforum skildra utvecklingen av E-plantsystemet, från utgångsläget och enskilda personers visioner fram till 30-årsjubiléet. Häng på!

Spiraea betulifolia 'Tor' E är en av de E-plantor som varit med från start. Den valdes ut av Projekt P80, SLU Alnarp, och har blivit oerhört uppskattad.

E-planta och tryggheten i E-märkta träd, buskar, klättrväxter, fruktträd och bärväxter är idag en självklarhet för plantskolenäring och växtanvändare i Sverige. Därför kan det vara på sin plats att påminna om att E-plantsystemets historia bara sträcker sig 30 år tillbaka och att det är en helt unik svensk innovation. Att den utvecklades och realiserades har vi några av 1980-talets mest engagerade och visionära plantskolister, forskare och växtanvändare att tacka för. Så här långt har inga andra lyckats med något liknande.

Henrik Sjöman

– Jantelagen försöker få oss att tro att vi inte är så märkvärdiga, men vi är fruktansvärt märkvärdiga. Ingen annanstans i Europa eller Nordamerika finns ett system som liknar E-planta, där man har koll på ursprung, grundstam, härdighet och andra egenskaper hos just det växtmaterial man odlar. Den kunskapen har man inte i de stora plantskolenationerna, säger Henrik Sjöman, lärare och forskare vid SLU Alnarp, vetenskaplig intendent vid Göteborgs botaniska trädgård och medlem i den programgrupp som tar fram förslag på växter som ska E-märkas.

För tydlighetens skull ska sägas att E-plantsystemet spridit sig till Norge. Norska Eliteplanter är uppbyggt enligt svensk modell och är en nära samarbetspartner till den svenska organisationen.

Finns inte på kartan för andra

Lika världsunik som E-plantsystemets uppbyggnad är de svenska plantskolornas sätt att samarbeta för att utveckla och förbättra sortiment och kvalitet på växter, enligt Henrik Sjöman.

– Jag har fått guida plantskoleföretagare från England, Tyskland och Nordamerika i svenska plantskolor och de förstår inte hur det här har gått till. Att de skulle göra likadant – sätta sig vid samma bord som sina konkurrenter och dra upp gemensamma strategier för att få bättre koll på sitt växtmaterial – finns inte på kartan för dem. Men i en liten plantskolenation i norr, med tufft klimat och dito konkurrens från importen, var det vad som faktiskt hände för 30 år sedan. Tillräckligt många plantskoleföretagare insåg att utveckling av ett säkrare sortiment, anpassat till vårt klimat och användarnas behov, var vägen framåt för svensk plantskoleproduktion. Det ska dock understrykas att de inte var ensamma. Utan påtryckningar och starkt stöd från forskare och representanter för såväl den professionella växtanvändarsidan som fritidsodlingen hade E-plantsystemet knappast kommit på plats eller blivit så framgångsrikt.

Låt oss ta det från början.

Elitplantstationen gav förutsättningarna

Det går inte att skriva om E-plantsystemet utan att lyfta Elitplantstationens betydelse. E-planta och Elitplantstationen är två organisationer som lever i ett symbiotiskt förhållande, och så har det varit i 30 år. Idén till E-plantsystemet föddes inom Elitplantstationens programgrupp för prydnadsväxter i plantskolesortimentet. Det var också den gruppen som mejslade fram det system som Elitplantstationens styrelse sedan godkände och som fortfarande gäller för E-plantor. Elitplantstationen äger E-plantas varumärke och ansvarar för systemets regler och kontroll. Det är också Elitplantstationens styrelse som tar beslut om vilka växter som får E-status.

Elitplantstationen grundades 1983. Olika delar av trädgårdsbranschen var då sedan länge eniga om behovet av en nationell lösning på försörjning av friskt och sortäkta växtmaterial åt landets odlare, såväl professionella som fritidsodlare. Bakom slutlig strategi och uppbyggnaden av Elitplantstationen på SLUs Balsgård stod Lantbruksstyrelsen, motsvarande dagens Jordbruksverk, Sveriges lantbruksuniversitet och Trädgårdsnäringens Riksförbund, som idag motsvaras av LRF Trädgård.

Svensk bärödling hade vid den här tiden akuta problem med att få tag på friskt utgångsmaterial. Elitplantstationens första fokus blev därför bärväxter. Men 1985 utökades arbetsområdet till att även omfatta fruktträd och andra plantskoleväxter. Samma år väcktes för första gången tanken i Elitplantstationens styrelse om att använda ett E i kommunikationssammanhang – E som i Elitplantstationen eller Elitplanta. Frågan bordlades i väntan på möjlighet att ta ett helhetsgrepp om marknadsföringen.

